

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

МАГІСТР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

/ Алірза МАМЕДОВ/

1 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«Захист основоположних прав людини через інститут конституційної скарги»
(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
081	Право
	назва спеціалізації
	Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування

Розробники

Марченко М.В., к.ю.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права
протокол №1 від 1 вересня 2022 року

Завідувач кафедри (Євген ПЕРЕГУДА).
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено гарантом освітньої програми «Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування»

Гарант ОП /Наталія СЕРДЮК/

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності «Право»
протокол №1 від 30 серпня 2022 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2022-2023 рр.

шифр	Назва спеціальності (спеціалізації)	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
		на Кредитів сем	Обсяг годин аудиторних	Кількість індивідуальних робіт			КП	КР	РГ	р				
				Всього	у тому числі									
					Разом	Л					Лр			
081	Право (Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування)	4,0	120	40	20		20		1			3	1	

шифр	Назва спеціальності (спеціалізації)	Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
		на Кредитів сем	Обсяг годин аудиторних	Кількість індивідуальних робіт			КП	КР	РГ	р				
				Всього	у тому числі									
					Разом	Л					Лр			
081	Право (Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування)	4,0	120	24	6		18		1			3	1	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчального курсу – надання знань, умінь, навичок, пов'язаних з захистом основоположних прав людини в порядку інституту конституційної скарги. Курс передбачає опанування студентами написання та подання конституційних скарг, спрямованих на захист основоположних прав людини. В рамках курсу студенти опановують: 1) українську національну модель інституту конституційної скарги; 2) порівняльно-правовий огляд інституту конституційної скарги в країнах Європи та Латинської Америки.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=3804>. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.
Загальні компетентності	
ЗК9.	Здатність працювати в міжнародному контексті.
Фахові компетентності	
СК1.	Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
СК4.	Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
СК11.	Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН 1.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
ПРН 6.	Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
ПРН 12.	Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.
ПРН 13.	Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

знати основні моделі інституту конституційної скарги, особливості нормативної та повної моделей інституту конституційної скарги, підстави та порядок подання конституційної

скарги в Україні, особливості представництва у справа за розглядом конституційних скарг в Конституційному Суді України;

вміти використовувати отримані знання з метою захисти основоположних прав людини в рамках інституту конституційної скарги;

розуміти, які права людини підлягають захисту в порядку інституту конституційної скарги та неконституційність яких нормативно-правових актів може бути підставою для подання конституційної скарги.

Програма дисципліни

Змістовий модуль 1. ПРАВОВА ПРИРОДА ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ

Лекція 1. Поняття інституту конституційної скарги та його роль в національному механізмі захисту прав людини. класифікація моделей інституту конституційної скарги

Практичне заняття 1.

Лекція 2. Нормативна модель інституту конституційної скарги

Практичне заняття 2.

Лекція 3. Повна модель інституту конституційної скарги

Практичне заняття 3.

Лекція 4. Генеза запровадження інституту конституційної скарги в Україні

Практичне заняття 4.

Лекція 5. Класифікація прав, які підлягають захисту в порядку інституту конституційної скарги

Практичне заняття 5.

Лекція 6. Проблема захисту соціальних та економічних прав в порядку інституту конституційної скарги в Україні

Практичне заняття 6.

Змістовий модуль 2. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА КОНСТИТУЦІЙНИМИ СКАРГАМИ В КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДІ УКРАЇНИ

Лекція 7. Підстави для подання конституційної скарги в Україні.

Практичне заняття 7.

Лекція 8. Фільтри при первинному розгляді конституційних скарг.

Практичне заняття 8.

Лекція 9. Особливості провадження за розглядом конституційних скарг в Конституційному Суді України.

Практичне заняття 9.

Лекція 10. Особливості рішень Конституційного Суду України у справах за розглядом конституційних скарг.

Практичне заняття 10.

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 25-30 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас, бажано, щоб захист реферату супроводжувався презентацією у форматі Power Point, в якій викладені ключові положення реферату.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях. Також в якості індивідуального завдання може бути зарахована участь у конкурсах, зйомка відео чи сторінка у соціальних мережах за тематикою курсу.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

1. Генеза інституту конституційної скарги;
2. Поняття інституту конституційної скарги;
3. Класифікація моделей інституту конституційної скарги;
4. Повна модель інституту конституційної скарги;
5. Нормативна модель інституту конституційної скарги;
6. Особливості процедури Amparo в Іспанії;
7. Коло прав, яке підлягає захисту в порядку інституту конституційної скарги: порівняльно-правовий аспект;
8. Роль інституту конституційної скарги в національному механізмі захисту прав людини;
9. Людиноцентристська правова ідеологія та інститут конституційної скарги;
10. Особливості національної моделі інституту конституційної скарги ФРН;
11. Особливості національної моделі інституту конституційної скарги Австрії;
12. Особливості національної моделі інституту конституційної скарги Польщі;
13. Суб'єкт права на подання конституційної скарги в Україні та країнах континентальної Європи;
14. Юридична особа - суб'єкт права на подання конституційної скарги;
15. Підстави для подання конституційної скарги в Україні;
16. Фільтри при розгляді конституційних скарг;
17. Представництво у провадженнях за розглядом конституційних скарг;
18. Особливості провадження за розглядом конституційних скарг у Конституційному Суді України;
19. Питання модернізації національної моделі інституту конституційної скарги в Україні;
20. Особливості рішень Конституційного Суду України у справах за розглядом конституційних скарг;
21. Вплив інституту конституційної скарги на модернізацію національного механізму захисту прав людини в Україні.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або обома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання		Інд. робота	Залік
Змістові модулі			
1	2		
35	35	30	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	20	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	15	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	10	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття інституту конституційної скарги.
2. Місце інституту конституційної скарги в національному механізмі захисту прав людини;.
3. Людиноцентристська правова ідеологія та інститут конституційної скарги;.
4. Основні моделі інституту конституційної скарги;.
5. Нормативна модель інституту конституційної скарги.
6. Повна модель інституту конституційної скарги .
7. Особливості процедури Amparo в Іспанії;
8. Права, які підлягають захисту в порядку інституту конституційної скарги.
9. Суб'єкт права на подання конституційної скарги;
10. Юридична особа у якості суб'єкта права на подання конституційної скарги;
11. Право апатридів на подання конституційної скарги;
12. Механізм фільтрів при розгляді відповідності вимогам закону поданих конституційних скарг.
13. Підстава для подання конституційної скарги в Україні;
14. Представництво у провадженні з розгляду конституційних скарг;
15. Особливості розгляду конституційних скарг Конституційним Судом України;
16. Особливості інституту конституційної скарги в Австрії.
17. Особливості інституту конституційної скарги в ФРН.
18. Польський досвід функціонування інституту конституційної скарги.
19. Рішення Конституційного Суду України у справах за розглядом конституційних скарг
20. Правові наслідки визнання закону неконституційним Конституційним Судом України за результатом розгляду конституційної скарги.

Методичне забезпечення

Навчальні посібники

Афанасьєва М.В., Бальцій Ю.Ю., Батан Ю.Д. та ін. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. За заг. ред. М.В. Афанасьєвої, А.А. Єзерова; тех. ред. Ю.Д. Батан. Одеса : Юридична література, 2017. 256 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/47962/mod_resource/content/1/КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО Навч посіб ОЮА 2017.pdf.

Методичні матеріали

Кириченко Ю., Бондаренко Б. Аналітичний звіт щодо запровадження інституту конституційної скарги. Київ : ФОП Москаленко О.М., 2018. 40 с.

Законодавчі акти, міжнародні акти

Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. №2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>.

Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16.10.1996 р. №422/96-ВР. Втратив чинність 03.08.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422/96-вр#Text>.

Монографічні джерела, наукові статті

Гультай М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя : монографія ; Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування. Харків : Право, 2013. 422 с.

Інститут конституційної скарги як засіб захисту основних прав і свобод: порівняльноправовий аналіз: монографія / М. М. Гецько та ін.; за заг. ред. М. М. Гецька, Ю. М. Бисаги, Д. М. Белова. Ужгород: Гельветика, 2015. 227 с.

Лемак В. В., Петришин О. В. Конституційна скарга в Україні: проблеми механізму впровадження. Вісник Національної академії правових наук України. 2017. № 2. С. 79–88.

Селіванов А. Конституційна скарга – важлива ознака демократизації держави. Голос України. 2015. № 244 (6248).

Інформаційні ресурси

www.rada.gov.ua. Сайт Верховної Ради України.

csu.gov.ua. Сайт Конституційного Суду України.

<http://org2.knuba.edu.ua/>. Освітній сайт КНУБА.

<http://library.knuba.edu.ua/>. Бібліотека КНУБА.

<http://irbis-nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського